

Informationsklass: K1

Regeringskansliet

Lotta Medelius-Bredhe

Generaldirektör

DATUM

DIARIENUMMER

2025-04-28

SVK Dnr 2025/580

Remissvar rörande betänkandet Skärpt kontroll av utländska fastighetsförvärv (SOU 2024:84)

Svenska kraftnäts yttrande

Svenska kraftnät tillstyrker i stora delar utredningens förslag om en ny lag med krav på förvärvstillstånd vid vissa överlåtelser och upplåtelser av fast egendom för att skydda totalförsvarsintressen. Utredningens förslag utgör enligt Svenska kraftnät ett komplement till de möjligheter staten har i dag att hindra de utländska förvärv som kan skada svenska totalförsvarsintressen.

Nedan följer de specifika synpunkter Svenska kraftnät har på betänkandet.

Inledande synpunkt

Inledningsvis vill Svenska kraftnät betona följande. Det är av stor vikt att förslaget om ändring av 4 kap. 13 § säkerhetsskyddslagen (2018:585), dvs. att samrådsplikten även ska omfatta överlåtelser av fast egendom enligt bestämmelserna i jordabalken eller överföring av äganderätten till fast egendom genom fastighetsbildning enligt fastighetsbildningslagen

(1970:988) genomförs.¹ Detta är en förutsättning för att regleringen om att stävja utländska förvärv som kan skada Sveriges säkerhet blir tillräcklig.

Synpunkter på utvalda delar

En ny lag och dess tillämpningsområde

Svenska kraftnät tillstyrker att det införs en ny lag med krav på förvärvstillstånd vid vissa överlåtelser och upplåtelser av fast egendom för att skydda totalförsvarsintressen. Svenska kraftnät ser positivt på förslaget att lagen ska omfatta samtliga fastigheter i landet och att det inte i lagstiftning pekas ut vilka fastigheter som anses vara av vikt för totalförsvaret. Därutöver ställer sig verket bakom att förslaget även omfattar förvärv av ett visst område av, eller andel i, en fastighet.

I betänkandet anges att utredningen inte funnit ett lämpligt sätt att avgränsa tillämpningsområdet för andra nyttjanderätter såsom t.ex. hyra, varför sådana förvärv inte omfattas av lagen. Svenska kraftnät anser dock att det ytterligare bör utredas om även hyra av fastighet bör omfattas, för att lagen ska få en mer heltäckande och ändamålsenlig tillämpning.

Vilka förvärvare som omfattas

Gränsvärde för direkt eller indirekt innehav av det totala antalet röster i en juridisk person

Utredningen konstaterar under avsnitt 6.3.1 att ett direkt eller indirekt innehav av 25 procent av det totala antalet röster i den juridiska personen är en lämplig gräns för när tillståndsplikt ska inträda.

Svenska kraftnät instämmer inte i denna bedömning. Att definiera ett gränsvärde för den tilltänkta förvärvslagen är en komplex uppgift som utredningen noga analyserat. Svenska kraftnät vill emellertid i sammanhanget understryka att det är tänkbart att en aktör som formellt inte har inflytande i en juridisk person alltså kan ha tillträde till en fastighet och därigenom t.ex. otillbörligen samla in underrättelseinformation. Det kan således finnas skäl, enligt Svenska kraftnät, att överväga alternativa gränsvärden som avgör tillståndsplikt. Svenska kraftnät förordar att det gällande gränsvärde bör vara 10 procent, d.v.s. samma gränsvärde som gäller enligt lagen (2023:560) om utländska direktinvesteringar samt vad som gäller enligt motsvarande lagstiftning i Finland.

¹ Se Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (SOU 2024:7).

Förvärvarens medborgarskap

Utredningens förslag innebär att förvärv som sker av fysiska personer som *endast* har medborgarskap i EES inte omfattas av lagstiftningen. Inte heller fysiska personer med *dubbla* medborgarskap, där personen är medborgare både i ett EES-land och ett land utanför EES, omfattas.

Svenska kraftnät instämmer inte i denna del av förslaget.

Begränsning medför att personer som kan tänkas ha lojaliteter mot stater utanför EES inte fångas upp av tillståndsplikten. Förvisso konstaterar utredningen att det kan förekomma bulvaner eller liknande i form av fysiska personer med EES-medborgarskap som köper å andra staters vägnar, men Svenska kraftnät vill ändå påpeka att om lagen inte omfattar personer med dubbla medborgarskap inträder en onödig risk för att sådana förvärv inte granskas alls.

Den hänvisning som utredningen gör till lagen om vissa bulvanförhållanden (1985:277) ger staten en möjlighet att ingripa vid misstanke om att en fysisk person (har) förvärvat fast egendom för en tillståndspliktig aktörs räkning. För att ändring av ägarförhållandena ska ske enligt denna lag krävs dock att åklagare tar upp förvärvet till tingsrätten. Efter laga kraftvunnet beslut i tingsrätten får Kronofogdemyndigheten sälja fastigheten på exekutiv auktion, men detta får ske först efter sex månader från tingsrättens beslut. En sådan ingripandemöjlighet i efterhand medför alltså att olämpliga förvärv kan ha trätt i kraft och att en antagonistisk aktör kan ha haft tillträde till fastigheten under hela den tid som bulvanförhållandet utreds samt ytterligare sex månader därefter. Förvärv genom exekutiv auktion är därutöver en förvärvsform som enligt utredningen inte omfattas av tillståndsplikten per se, utan där en förvärvare har sex månader på sig att erhålla ett förvärvstillstånd innan vidareöverlåtelse av fastigheten krävs (s. 178).

Svenska kraftnät anser att förslagets begränsningar i dessa delar är olycklig. Mot bakgrund av problematiken med utländska eller dubbla medborgarskap, som bland annat har lyfts av Säkerhetspolisen vid olika tillfällen, anser Svenska kraftnät att även fysiska personer med dubbla medborgarskap ska omfattas av kraven på förvärvstillstånd.

Beaktande av aggregering och ackumulering vid bedömning hos tillståndsmyndighet

Enligt 14 § i förslaget till förvärvslagen ska en ansökan om förvärvstillstånd avslås om förvärvet kan inverka skadligt på "väsentliga totalförsvarsintressen". I annat fall ska tillstånd till förvärvet ges.

Svenska kraftnät anser att ordet *väsentliga* ska tas bort och att tillståndsmyndigheten istället ska beakta skadlig inverkan på totalförsvarsintressen.

Svenska kraftnät noterar att utredningen för in ett nytt begrepp i sammanhanget och att begränsningen *väsentligt* kan medföra att relevanta perspektiv missas av tillståndsmyndigheten vid prövningen.

Svenska kraftnät är dock av uppfattningen att en förvärvare som ansöker om förvärvstillstånd inte är den part som är bäst lämpad att avgöra vad just ett väsentligt totalförsvarsintresse är. Detta är något som säkerligen kommer att beaktas först inom ramen för tillståndsmyndighetens prövning. Antalet ärenden som ska tas upp till prövning kommer därmed inte att påverkas beroende på formuleringen. I sammanhanget ska också beaktas att inte alla dessa prövningar kommer att medföra att förvärvstillstånd avslås eftersom det fortfarande krävs att förvärvet medför skada. Om det vid en prövning visar sig att totalförsvarsintresset i det specifika fallet inte är väsentligt kommer detta att påverka den skadebedömning som också ska göras. Svenska kraftnät anser därför att hänvisning till totalförsvarsintresse utan krav på väsentlighet är en rimlig avvägning utifrån syftet med lagstiftningen.

Svenska kraftnät vill även lyfta vikten av att beakta ackumulering och aggregering av olika fastighetsförvärv. Att strategiskt förvärva fastigheter där förvärven *var för sig* inte bedömts skada väsentliga totalförsvarsintressen kan bli ett modus för en utländsk aktör med antagonistiska avsikter. Det är tänkbart att kombinationen av fastigheter genom sina unika funktioner, eller enkom mängden av fastigheter tillsammans, kan möjliggöra störande eller i förlängningen skada svenska totalförsvarsintressen. Av denna anledning bedömer Svenska kraftnät att det är viktigt att tillståndsmyndigheten även beaktar dessa perspektiv vid handläggning om tillstånd.

Inhämtande av uppgifter i samband med granskning

Utredningen föreslår att tillståndsmyndigheten i samband med sin granskning får begära in information från andra statliga myndigheter samt från kommuner och regioner.

Svenska kraftnät tillstyrker att tillståndsmyndigheten ska ha rätt att begära information från statliga myndigheter, kommuner och regioner. Svenska kraftnät vill dock påtala att en väldigt stor andel av den infrastruktur som är totalförsvarsviktig i Sverige ägs av privata företag. Inom exempelvis elförsörjningen har inte Svenska kraftnät en sådan detaljerad kunskap om all elförsörjningsverksamhet i Sverige som skulle krävas för att kunna ge ett bra stöd till tillståndsmyndigheten i dessa situationer.

Tillståndsmyndigheten bör därför också ges lagstöd för att kunna vända sig direkt till de företag som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet för att utreda om det finns hinder för förvärvet.

Val av tillståndsmyndighet

Svenska kraftnät anser att det är värt att vidare analysera frågan om vilken myndighet som borde utgöra tillståndsmyndighet avseende förvärvstillstånd. Även om utredningen framlägger mångtaliga argument om varför de civilområdesansvariga länsstyrelserna är mest lämpade, saknar Svenska kraftnät en tydlig förklaring till varför Inspektionen för strategiska produkter, ISP, inte anses fullt lika lämpad för uppdraget. Som utredningen själv konstaterar, arbetar ISP i dag med närliggande frågor, och det är därtill tänkbart att det finns etablerade arbetssätt för inhämtning av information från andra myndigheter m.m.

Övriga synpunkter som inte har bäring på förslaget

I betänkandet beskrivs utredningens uppfattning om gränsdragningen mellan Sveriges säkerhet och totalförsvarets intressen vilken enligt Svenska kraftnät kommit att utformas olyckligt. På s. 135 anför utredningen att "Prövningen enligt säkerhetsskyddslagen sker till skydd för Sveriges säkerhet, vilket innefattar såväl Sveriges inre som yttre säkerhet. Den inre säkerheten omfattar Sveriges demokratiska statsskick medan den yttre säkerheten i första hand tar sikte på totalförsvaret. Prövningen är således bredare än den prövning som föreslås gälla enligt den nya förvärvslagen, vilken endast ska ske till skydd för totalförsvarets intressen." Vidare anger utredningen på s. 138 "Den omständigheten att tillämpningsområdet för lagen om granskning av utländska direktinvesteringar även omfattar Sveriges inre säkerhet samt allmän ordning och allmän säkerhet i Sverige

skulle kunna tala för att förvärvslagen bör vara subsidiär till det förstnämnda regelverket”.

Enligt Svenska kraftnät ska gränsdragningen mellan Sveriges säkerhet och totalförsvaret inte tolkas på ett sådant sätt. Totalförsvarets intressen beaktas som sekretessföremål enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Denna bestämmelse omfattar otvetydigt även Sveriges inre säkerhet. Totalförsvaret ska rustas för att bland annat kunna motverka allvarliga störningar i samhällets funktionalitet och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet (se t.ex. totalförsvarspropositionen prop. 2020/21:30 s. 27). Värden som ska skyddas enligt denna proposition är bland annat brottsbekämpning, gränsskydd, immigrationskontroll, räddningstjänst, alarm-, bevaknings och säkerhetsverksamhet, blåljusmyndigheters anläggningar och anläggningar för gränskontroll. Samtligt uppräknat avser Sveriges inre säkerhet.

Definitionen påverkar emellertid inte själva förslaget eftersom det enligt Svenska kraftnäts tolkning blir än tydligare, och rimligt, att den föreslagna lagen bör vara subsidiär till säkerhetsskyddslagen.

Detta remissyttrande har beslutats av generaldirektör Lotta Medelius-Bredhe efter föredragning av enhetschefen Ylva Söderlund. I den slutliga handläggningen har även säkerhetsskyddsspecialisten Elin Devonport Wretman deltagit.

Sundbyberg 2025-04-24

Lotta Medelius-Bredhe

DOKUMENT SIGNATURER

Innehållet i detta dokument är digitalt signerat.
Namn och tidpunkter visas på denna sida.

Dokumentet är signerat med Svenska Kraftnätts underskriftstjänst, SendSign